

foretage foranstaltninger til evt. afværgelse af, at de ansatte ikke udsættes for sundhedsskadelige påvirkninger, der stammer fra den forurenede jord, hvorpå arbejdsstedet er beliggende.

Hvilke afværgeforanstaltninger Arbejdstilsynet i givet fald vil vejlede arbejdsgiveren om at foretage vil afhænge af forureningsgraden samt arbejdsgiverens mulighed for at efterkomme et krav om imødegåelse af indeklimaet på en forurenede grund.

Vedrørende den konkrete indeklimaundersøgelse foretaget af Forsvarets Bygningstjeneste skal Arbejdstilsynet bemærke, at Arbejdstilsynets almindelige grænseværdier ikke kan anvendes ved vurderingen af indeklimaet, da de er beregnet til anvendelse i situationer, hvor der arbejdes med de aktuelle stoffer.

Arbejdstilsynet har generelt ikke vurderingskriterier for stoffer i indeklimaet. For dog at kunne anvende måleresultater fra indeklimaet bruger Arbejdstilsynet i konkrete tilfælde en metode, der er udviklet af Arbejdsmiljøinstituttet.

Det skal i denne forbindelse nævnes, at det synes almindeligt accepteret, at vejledende værdier for indeklimaet bør være lavere end de almindelige grænseværdier.

For almindelige stoffer, hvor virkningen er irritation eller akut toksisk effekt, foreslår Arbejdsmiljøinstituttet, at der anvendes 1/4 til 1/40 af grænseværdien.

For kræftfremkaldende eller allergifremkaldende stoffer må der foretages en konkret vurdering af risikoen for hvert stof for sig.

For de stoffer der her er tale om (clorerede kulbrinter) vil en værdi på 1/200 af grænseværdien være en rimelig værdi.

Arbejdstilsynet skal videre bemærke vedrørende undersøgelsen, at det af denne fremgår, at målingerne er foretaget som poreluftmålinger og som stationære målinger af indeluften.

Poreluftmålinger angiver koncentrationen af et givet stof i luften mellem kornene i jorden eller fyldet.

Efter Arbejdstilsynets vurdering kan der ikke på grundlag af en poreluftmåling siges noget konklusivt om koncentrationen i et rum over prøvetagningsstedet. Man kan dog med en stor sandsynlighed antage, at koncentrationen i et ventileret rum er væsentligt mindre end koncentrationen i poreluftmålingen.

I de tilfælde, hvor koncentrationen i poreluftmålingen er under de værdier, som Arbejdstil-

synet bruger vejledende i indeklimaet, kan man således gå ud fra, at det er usandsynligt, at forureningen skulle give problemer i et rum over prøvetagningsstedet.

I den aktuelle sag er poreluftmålingerne vedrørende det kræftfremkaldende stof af trichlorethylentypen langt over Arbejdstilsynets grænseværdi for trichlorethylen uden sikkerhedsfaktor.

Det kan derfor ikke udelukkes, at jordforureningerne kan give problemer i arbejdsrum, der ligger over forureningerne.

De fire stationære målinger af indeklimaluften er foretaget over ca. 20 timer, hvor luftprøverne er opsamlet på kulrør, som er analyseret for indhold af chlorerede opløsningsmidler. Der er kun analyseret et kulrør for hvert målepunkt.

Af de forskellige prøver viser en prøve fra kælderens i bygning 3, prøve K3 at denne er tæt på den vejledende værdi i indeklimaet for Trichlorethylen. De øvrige er flere gange under.

Da værdierne kan svinge meget afhængig af ventilationsmæssige forhold – herunder meteorologiske forhold – kan så få målinger, der i et enkelt tilfælde ligger tæt på den vejledende værdi ikke klart frikende arbejdsrummene.

Arbejdstilsynet finder derfor, at der er behov for flere målinger – evt. ved brug af personbårne kulrør af de personer, der arbejder i de pågældende rum – for at få en korrekt vurdering af indeklimaforholdene i bygningerne.

Arbejdstilsynet kan til orientering oplyse, at man ikke har modtaget klager fra de ansatte vedrørende indeklimaet i bygningerne på grunden.«

Endvidere har jeg forelagt Arbejdstilsynets vurdering for Forsvarsministeriet, der har udtalt følgende :

»Hjemmeværnsregion VI har d. 10. maj 2000 oplyst Forsvarets Bygningstjeneste om, at arbejdet med at etablere den af Bygningstjenesten anbefalede ventilation er påbegyndt den 8. maj 2000, og at arbejdet kan forventes færdigt i løbet af primo juni 2000. Den øgede ventilering forventes at nedbringe koncentrationen af trichlorethylen i indeluften.

Forsvarets Bygningstjeneste har endvidere oplyst, at Bygningstjenesten – idet det målte indhold af trichlorethylen i indeluften er tæt på den anbefalede grænseværdi – kan tilslutte sig Arbejdstilsynets forslag om, at der foretages flere målinger, herunder eventuelt med brug af personbårne kulrør, med henblik på at opnå en